

نام خلیج فارس در کتاب الولاة

سهراب یکه زارع

در سالهای اخیر، بحث پیرامون نام «خلیج فارس» و قدمت آن بسیار شایع بوده است. متأسفانه برخی قدمت این نام همیشه جاودان را به دلیل مسایل قومی و سیاسی زیر سؤال برده و به جعل عناوین ساختگی برای آن پرداخته‌اند. گویا اولین بار در سال ۱۹۵۷م. یکی از نمایندگان سیاسی انگلیس که مقیم در خلیج فارس بود به نام «رودریک اوون» (Roderic Owen) در کتابش^۱ با آوردن نام خلیج عربی به تحریف نام خلیج فارس پرداخت.^۲

بنابراین برای پاسخگویی به این افراد بهتر دیده شد تا با تکیه و استناد به متون قدیمی به ویژه متون پیش از شروع تحریف نام خلیج فارس، پاسخی منطقی و مستدل به آنان داده شود.

کتاب الولاة و کتاب القضاء

این کتاب تألیف «أبی عمر محمد بن یوسف الکندی المصری» مؤرخ مشهور مصری (۲۸۳؟-۳۵۵ق)^۳ می‌باشد. موضوع کتاب راجع به والیان و فرمانروایان مصر از زمان «عمر و بن عاص» تا «ابوالقوارس احمد بن علی بن الإخشید» آخرین فرمانروای سلسله «اخشیدیه» مصر و نیز قاضیان مصر از زمان خلافت «عمر بن خطاب» تا «الظاهر» خلیفه فاطمی مصر می‌باشد.

این کتاب به تصحیح «روون گست» (Rhuvon Guest) در سال ۱۹۱۲م. بصورت مشترک توسط انتشارات بریل (E.J.Brill) و لوزاک (Luzac) به ترتیب واقع در لیدن و لندن منتشر شده است. متن عربی کتاب سال ۱۹۰۸م. در بیروت و توسط «مطبعة الآباء الیسوعیین» و مقدمه انگلیسی آن در لندن توسط Wm. Clows and Sons, Ltd. چاپ شده است.

مطلب حائز اهمیت مرتبط با نوشته حاضر، نقشه‌ای است که در ابتدای کتاب قرار دارد و مربوط به قلمروی

سلسله عباسیان در قرن ۱۰م. (۴ق) می‌باشد.

در این نقشه که حدود ۵۰ سال پیش از شروع تحریف نام «خلیج فارس» توسط «روون گست» ترسیم شده، خلیج فارس با عنوان «دریای فارس» (Bahr Faris) یاد گردیده است.

پی‌نوشت‌ها

1-The golden bubble: Arabian Gulf documentary

<http://www.fa.wikipedia>.

۲- مدخل خلیج فارس در سایت
۳- الزرکلی، خیرالدین. الأعلام. بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۸۰م. ج. ۷، ص ۱۴۸؛ سرکیس، یوسف الیان. معجم المطبوعات العربیة و المعربة. قم: مکتبه آیه الله العظمی المرعشی النجفی، ۱۴۱۰ق. ج ۲، ص ۱۵۷۱-۱۵۷۲. بغدادی، اسماعیل پاشا. هدیه العارفین: اسماء المؤلفین و آثار المصنفین من کشف الظنون. [بیروت]: دارالفکر، ۱۴۰۲ق. = ۱۹۸۲م. ج ۲، ص ۴۶.